

ELOKUVA

Sisäpiiristä maanpakoon

Helsingissä vieraileva dokumentaristi Vitali Manski on Kremlin entinen hoviohjaaja.

Viime vuosisadan viimeisenä päivänä **Boris Jeltsin** erosi Venäjän presidentin virasta ja nimitti tilalleen pääministeri **Vladimir Putinin**. Putin hoiti presidentin virkaa kolme kuukautta ennen vaaleja. Vallansiirto junailtiin siis kätevästi.

Vitali Mankin ohjaama dokumentti *Putin's Witnesses* palaa Putinin vallan alkuaikoihin. DocPoint-festivaalilla nähtävä elokuva koostuu ainetlauteisesta materiaalista, jossa Putinia on seurattu hyvin läheltä Kremlissä.

Elokuva sai ensi-iltansa alkukesästä tšekkiläisellä Karlovy Varyn festivaalilla, jonka dokumenttisarjan se voitti.

Manski oli presidentin luotodokumentaristi.

”Silloin Putin tarvitsi minua ja siksi pääsin lähelle”, Manski sanoo.

”Tein dokumentteja myös **Gorbatšovista** ja Jeltsinistä. Gorbatšovin kanssa olen yhä yhteyksissä.”

Nyt Manski arvioi, että vallansiirrosta sai alkunsa sairaus, jossa hän oli osallisena.

”Mutta vuoteen 2012 saakka näytti, että tämä sairaus parani itsestään. Joskus käy niin, vaikkamme kävisi lääkärillä”

Vuonna 2012 Putin äänestettiin kolmannelle presidenttikaudelle. Välillä hän istui pääministerin paikalla, koska peräkkäiset presidenttikaudet oli rajattu kahteen. Vaaleja syytettiin epärehellisiksi.

Niitä edelsivät Putinin vastaiset protestit, joista Pussy Riot -ryhmän tempaukset muistettaneen parhaiten. Vaa-

lien jälkeen oppositiota alettiin tukahduttaa.

”Vuonna 2004 katkaisin suhteeni valtioon ja kieltäydyin kaikista sen organisaatioiden tarjoamista töistä”, Manski selittää. ”Minulla oli kuitenkin normaalit välit Kremliin vielä vuoteen 2012 saakka.”

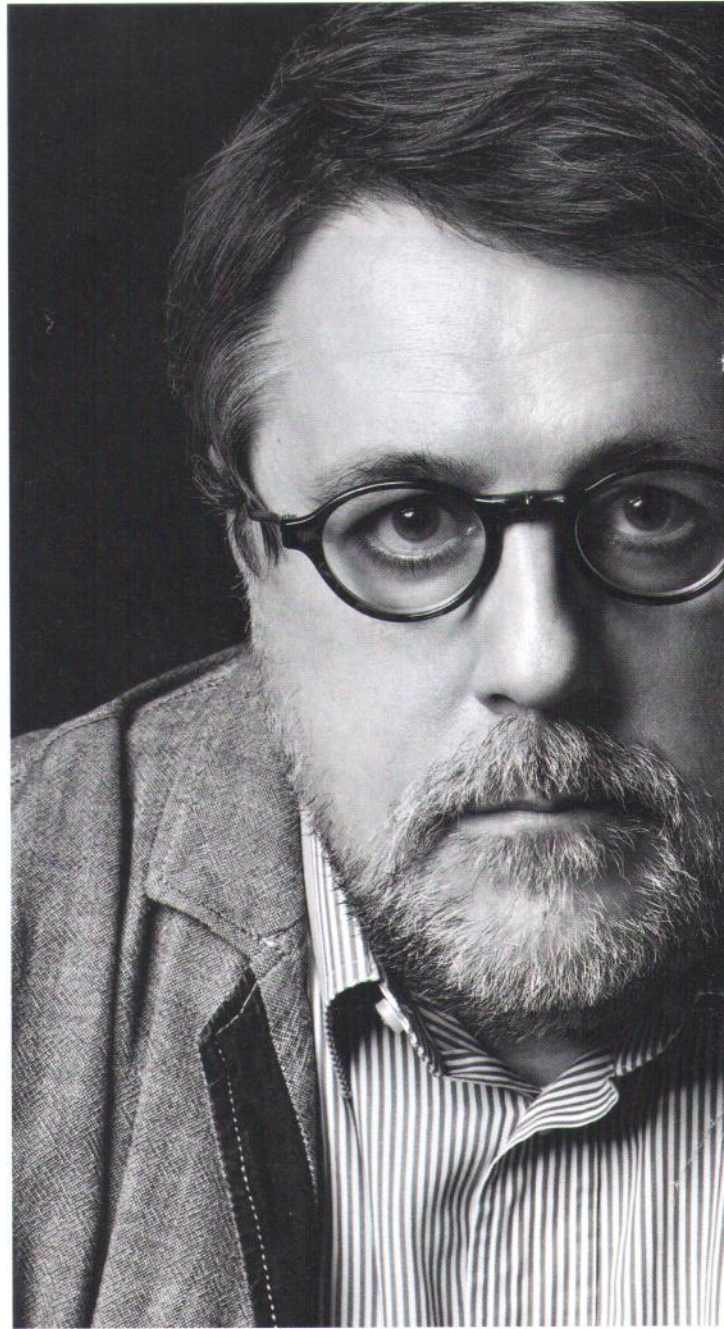
VITALI MANSKI syntyi vuonna 1963 Lvivissä, Ukrainassa. Hän opiskeli 1980-luvulla Moskovassa maineikkaassa VGIK-elokuvakoulussa ja on saanut dokumenteistaan yli sata palkintoa ympäri maailmaa.

Viime aikoina Manski on saattanut tinkiä dokumenttinsa muotokielestä kiinnostavien kokeilujen takia. *Saman aurin gon alla* -elokuvan (2015) hän teki Pohjois-Koreassa sikäläisen hallinnon ehdoilla. Dokumenttaarisuus joutui kyseenalaiseksi, mutta elokuva kertoo paljon hirmuhallinnon otteista.

Putin's Witnesses lienee Mankin tuotannon tärkein teos. Ei sekään häikäise muodollaan. ”En ole varma, pitikö siinä olla oma selostusääneni, mutta halusin puhua eikä kukaan kieltänyt”, Manski myöntää kysymättä.

Silkka todistusvoima vallan sisäpiireistä nostaa elokuvan tärkeäksi nykyhistorian kannalta. Putinin puheita alkaa melkein väkisin kuunnella jälkiviisaasti. Jostakin lausahduksesta voi tulla kiusaus päätellä, että hän pyrki itsevaltiaaksi jo ensimmäisellä presidenttikaudellaan.

ON vaikea sanoa, pitäisikö Mankia moittia takinkääntä-

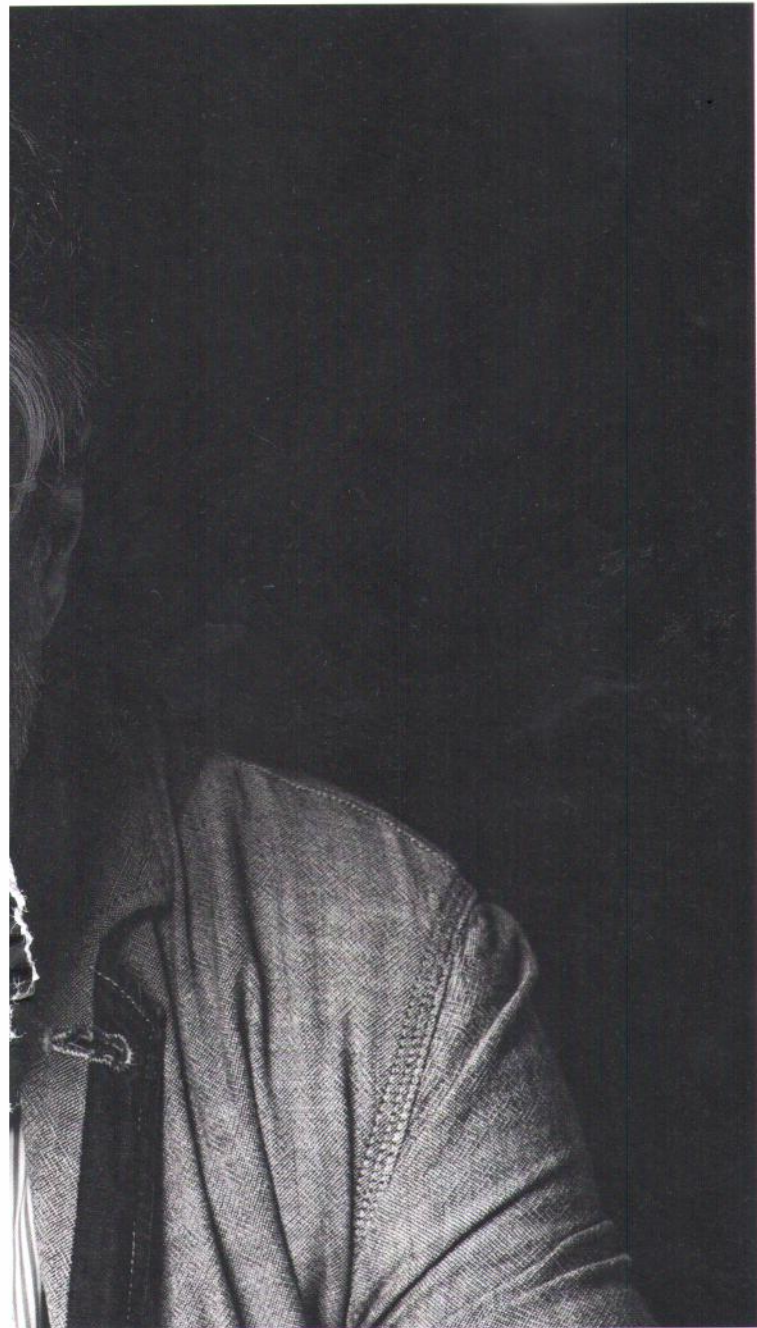
|||||

”Katkaisin suhteeni valtioon ja kieltäydyin kaikista sen tarjoamista töistä.”

|||||

jäksi. Jos pitäisi, ainakin hän käänsi takkinsa aikaisin – kun näki samaa, mitä näyttää nyt meille. Ja suunnanmuutos on ollut perusteellinen. Venäjä valtasi Krimin helmikuussa 2014 ja maaliskuussa Manski muutti perheineen Latviaan.

”Onnistuin salakuljettamaan mukanani arkistoni. Sitä käytin, kun halusin analysoida elokuvassani Venäjän tilannetta sekä omasta että yhteiskunnan näkökulmasta. Materiaalin kautta pääsee melkein kurkis-

tamaan sairauden aivoihin. Arkistossani on paljon lisää ja palaan siihen varmasti.”

Venäjällä Putinin hallinto valvoo tiedotusvälineitä, joten siellä *Putin's Witnesses*ä tuskin näytetään. Sitä on esitetty ahkerasti maailman festivaaleilla. Suomessa DocPointin näytökset ovat näillä näkymin ainoa tilaisuus nähdä se. Ainakaan Yle ei tietävästi kiinnostunut elokuvasta.

Historia tuntuu toistavan itseään, kun toisinajattelijat

■ Vitali Manski.

joutuvat tekemään Venäjän politiikkaa käsitteleviä teoksia maanpaossa, vaikka itse valitussa kuten Manski.

”Usein kysytään, pelkääkö Putinia, mutta sitä asiaa en halua käsitellä julkisesti”, ohjaaja kuittaa. ■

HARRI RÖMPÖTTI

Vitali Manski vierailee Helsingin DocPoint-festivaalilla 28.–30. tammikuuta.

IHMISET

Mestarivalmentaja

► Euroopan nyrkkeilyliitto EUBC on palkinnut tamperealaisen **Maarit Teurosen**, 44, vuoden 2018 parhaana naisvalmentajana. Teuronen valmentaa olympiamitalisti **Mira Potkosta** ja MM-mitalisti **Elina Gustafsonia**. Teuronen itse on kaksinkertainen EM-mitalisti.

Ennätysmies menehtyi

► Maailman vanhimpana miehenä pidetty japanilainen **Masazo Nonaka** kuoli 113-vuotiaana kotonaan Ashorossa. Nonaka julistettiin *Guinnessin ennätyskirjassa* maailman vanhimaksi eläväksi mieheksi vuonna 2018. Hän piti pitkän ikänsä salaisuutena makeisia ja kuumia kylpyjä.

Loikka Liikkeeseen

► Sinisten kansanedustaja ja eduskunnan entinen puhemies **Maria Lohela**, 40, siirtyy **Harry Harkimon** perustamaan Liike Nytin eduskuntaryhmään. Lohela kertoi, ettei aio olla ehdolla kevään eduskuntavaaleissa, mutta tukee liikettä muilla tavoin. Lohelan mukaan

keskeinen syy loikkaan oli sote-uudistus, jota hän ei sanojensa mukaan voinut hyvällä omallatunnolla tukea. Lähdön jälkeen hallituspuolueilla on 103 kansanedustajaa. ■

